

NOTA INFORMATIVĂ

la proiectul Legii pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Prezentul proiect a fost elaborat de Ministerul Afacerilor Interne.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de Lege a fost elaborat în vederea implementării Legii nr. 245/2020 pentru modificarea Legii comunicațiilor electronice nr. 241/2007, precum și a Convenției privind criminalitatea informatică (Budapesta, 2001), ratificată prin Legea nr. 6/2009.

În contextul modificării Legii comunicațiilor electronice nr. 241/2007 prin Legea nr. 245/2020, în sarcina Guvernului a fost pusă prezentarea către Parlament a propunerilor pentru a aduce legislația în concordanță cu prezenta lege, în termen de 6 luni de la data publicării legii în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Proiectul de lege urmărește scopul reglementării și ajustării procedurii de sistare a accesului la conținut web cu caracter infracțional și a procedurii de dispunere a conservării datelor informatice, prevăzută în Convenția privind criminalitatea informatică.

Prin Legea nr. 245/2020, a fost modificată Legea comunicațiilor electronice nr. 241/2007 și în particular articolul 20 din lege a fost completat cu alineatul (2³) care prevede obligația furnizorilor de servicii de acces la Internet de procesare a conținutului fără intervenire prin măsuri de blocare și restricționare, cu excepția cazurilor în care acest lucru este necesar pentru a respecta legislația sau măsurilor menite să pună în aplicare legislația, inclusiv hotărârile judecătorești sau actele autorităților publice competente.

În același context, prin Legea nr. 257/2020 a fost completat articolul 7 alin. (1) din Legea nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice, fiind introdusă litera e¹) care prevede obligația furnizorilor de servicii de a sista „*accesul din propriul sistem informatic la toate adresele IP pe care sunt amplasate pagini web, inclusiv cele găzduite de furnizorul respectiv, ce contribuie la comiterea infracțiunilor sau la încălcarea prevederilor legislației în vigoare ori conțin/difuzează instrucțiuni privind modul de comitere a acestora*”.

Ca urmare, au fost introduse reglementări privind sistarea accesului la conținut infracțional, nefiind prevăzut expres care autorități sunt abilitate cu dreptul de a dispune o astfel de măsură, ceea ce a generat apariția diferitor interpretări. Totodată, prin stipularea expresă privind sistarea accesului în baza adreselor IP, au fost omise și alte modalități de realizare a măsurii date, precum sistarea accesului în baza numelui de domeniu (DNS) sau în baza adresei web concrete (URL).

Un alt aspect ce urmează a fi clarificat prin prezentul proiect de lege se referă la conservarea datelor informatice. Convenția privind criminalitatea informatică prevede la articolul 35 că fiecare parte la Convenție va desemna un punct de contact în scopul asigurării unei asistențe imediate pentru investigațiile referitoare la infracțiunile privind sistarea sau date informatice, inclusiv prin aplicarea măsurii de conservare a datelor informatice. Esența conservării datelor informatice constă în prevenirea

dispariției datelor informatice cu valoarea probatorie ca urmare a alterării sau ștergerii, inclusiv în urma expirării termenului legal de păstrare a datelor cu privire la traficul informatic – 6 luni. Conservarea datelor informatice nu prezintă în sine o ingerință în viața privată deoarece nu presupune oferirea datelor respective către autoritățile abilitate, ci este o măsură de asigurare a integrității datelor pentru ulterioara obținere în condițiile legii.

Legea nr. 6/2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică prevede că Ministerul Afacerilor Interne desemnează punctul de contact responsabil de realizarea prevederilor articolului 35 din Convenție (inclusiv sub aspectul dispunerii conservării datelor informatice). Totodată, art. 4 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 20/2009 prevede că Procuratura dispune în cadrul desfășurării urmăririi penale conservarea datelor informatice. Ca urmare, a fost generată apariție unor interpretări precum că măsura conservării datelor informatice poate fi dispusă doar de către procuror în cadrul urmăririi penale și refuzul unor furnizori de servicii de comunicații electronice de a executa solicitarea respectivă parvenită din partea Ministerului Afacerilor Interne, ceea ce a rezultat dispariția datelor cu valoare probatorie. Menționăm, că în cazul infracțiunilor comise prin sistemele informatice datele informatice reprezintă cea mai valoroasă și în unele cazuri unica sursă de informații cu valoare probatorie pentru stabilirea subiectului infracțiunii și altor circumstanțe pe caz.

La elaborarea proiectului de lege și în vederea punerii ulterioare în aplicare a prevederilor acestuia, au fost examinate și luate în considerație actele normative elaborate de Consiliul Europei:

- Declarația Comitetului de Miniștri cu privire la libertatea de comunicare pe internet din 28.03.2003;

- Recomandarea nr. CM/REC (2008)6 cu privire la măsurile de promovare a respectării libertății de exprimare și de informare în raport cu filtrele pe internet;

- Recomandarea nr. CM/REC (2016)5 cu privire la libertatea internetului.

De asemenea, a fost studiată practica Curții Europene a Drepturilor Omului la compartimentul libertății internetului:

Cazul Akdeniz împotriva Turciei, din 11.03.2014, privind blocarea accesului la două site-uri pe motiv că acestea au difuzat cu încălcarea drepturilor de autor. Reclamantul, care este un utilizator al site-urilor în cauză, sa plâns, în special, pe o încălcare a libertății sale de exprimare.

CtEDO a declarat inadmisibilitatea cererii și a constatat: cele două site-uri de streaming au fost blocate deoarece au funcționat cu încălcarea legislației privind dreptul de autor. Curtea a observat în continuare că reclamantul a avut la dispoziție multe mijloace de a accesa o serie de lucrări muzicale, fără încălcarea normelor care reglementează drepturile de autor.

Cazul K.U. împotriva Finlandei, din 02.12.2008, unde un individ necunoscut a publicat un anunț de natură sexuală pe un site de întâlniri, în numele reclamantului care avea doisprezece ani la acel moment.

CtEDO a constatat: chiar dacă libertatea de exprimare și confidențialitatea comunicațiilor sunt preocupări primare și chiar dacă utilizatorii telecomunicațiilor și serviciilor de Internet trebuie să aibă garanția că viața lor privată și libertatea de

exprimare vor fi respectate, această garanție nu este absolută și uneori trebuie să cedeze în fața altor imperative legitime, cum ar fi apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor sau protejarea drepturilor și libertăților altora. În caz contrar, se atestă o încălcare a art. 8 din CoEDO.

Cazul Karttunen împotriva Finlandei, din 10.05.2011, privind o artistă, care a expus o expoziție cu fotografii ale unor adolescente și femei angajate în acte sexuale.

CtEDO a constatat: libertatea de exprimare nu justifică posesia și afișarea publică a pornografiei infantile. Astfel ingerința statului prin stabilirea sancțiunilor pentru distribuția imaginilor minorilor în ipostaze sexuale nu constituie o violare a art. 10 din CoEDO.

Totodată, a fost studiată practica internațională a statelor UE în domeniu și în particular practica Franței, unde prin Legea nr. 2004-575 pentru încredere în economia digitală și Decretul președintelui nr. 2015-125 din 2015 a fost reglementată eliminarea conținutului cu caracter infracțional din internet și a accesul la acesta, fiind abilitată subdiviziunea specializată centrală a poliției cu atribuția de dispunere a măsurii respective către furnizori de servicii de comunicații electronice.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin prezentul proiect se propun următoarele modificări asupra Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității:

1. Se propune completarea articolului 4 alineatul (1) din lege cu textul „, , dispun prin intermediul subdiviziunii sale centrale specializate în prevenirea și combaterea criminalității informatice sistarea accesului la pagini web în condițiile prevăzute la articolul 7 alineatul (1) litera e¹)”. În acest fel, prin această propunere urmează a fi prevăzute expres autoritățile abilitate cu atribuția de dispunere a sistării accesului la conținut infracțional - Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul de Informații și Securitate. Luând în considerație aspectul tehnologic al măsurii, care necesită cunoștințe tehnice în domeniu, se propune ca măsura să fie dispusă anume de către subdiviziunea centrală specializată în prevenirea și combaterea criminalității informatice din cadrul celor două autorități.

Reținem că, completarea articolului 4 alineatul (1) din lege va prevedea expres autoritățile abilitate cu atribuția de dispunere a sistării accesului la conținut infracțional și nu va admite limitării eronate sau excesive a accesului la conținutul web.

2. Se propune completarea articolului 4 alineatul (2) din lege cu textul „, , dispune conservarea imediată a datelor informatice ori a datelor referitoare la traficul informatic”. Prin această propunere urmează a fi prevăzută expres atribuția Ministerului Afacerilor Interne de a dispune conservarea datelor informatice ceea ce va corobora cu art. 4 din Legea nr. 6/2009 pentru ratificarea Convenției Consiliului Europei privind criminalitatea informatică și va asigura în continuare realizarea prevederilor acesteia inclusiv sub aspectul dispunerii conservării datelor informatice.

3. Se propune excluderea la articolul 7 alineatul (1) litera e¹) a textului „în condițiile legii, ” și a cuvintelor „în vigoare”.

În acest context, odată cu desemnarea expresă a unităților ce pot dispune sistarea accesului la conținutul respectiv, textul menționat devine inutil. Totodată, proiectul prevede elaborarea de către Guvern a instrucțiunilor privind punerea în aplicare a prevederilor ce țin de sistarea accesului la conținut infracțional.

Subsecvent, se propune excluderea textului „toate adresele IP pe care sunt amplasate”. Urmare acestei modificări urmează a fi aplicabile și alte modalități de realizare a sistării accesului la conținut infracțional, care pot fi după caz mai eficiente sau mai proporționale, precum sistarea accesului în baza numelui de domeniu (DNS) sau în baza adresei web concrete (URL).

În final, proiectul de lege prevede intrarea în vigoare a modificărilor operate peste 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova – perioada în care Guvernul urmează să elaboreze instrucțiunile privind punerea în aplicare a prevederilor ce țin de sistarea accesului la conținut infracțional.

4. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea prevederilor proiectului nu va necesita cheltuieli financiare din bugetul de stat.

5. Modul de incorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Urmare a adoptării prezentului act normativ nu va fi necesară operarea unor modificări în cuprinsul altor acte normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul urmează a fi plasat pe pagina web oficială a Ministerului Afacerilor Interne mai.gov.md, în rubrica: Transparența, secțiunea: Anunțuri privind consultările publice și pe platforma guvernamentală www.particip.gov.md.

De asemenea, în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (1) lit.a) al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Afacerilor Interne la compartimentul *Transparența*, directoriul *Inițierea elaborării actelor normative* a anunțului de inițiere prin care se solicită implicarea tuturor persoanelor interesate, prin prezentarea de propuneri și recomandări.

7. Constatările expertizei anticorupție

Urmează a fi completat după recepționarea raportului de expertiză

8. Constatările expertizei juridice

Urmează a fi completat după recepționarea avizului

9. Constatările altor expertize

În scopul asigurării principiului respectării intereselor societății și drepturilor întreprinzătorilor, conform Legii nr. 235/2006 cu privire la principiile de bază de

reglementare a activității de întreprinzător și HG nr. 23/2020 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative a fost elaborată Analiza impactului de reglementare la proiectul de lege propus, care a fost examinată la 24 ianuarie 2023 în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător, fiind susținută cu condiția luării în considerare a obiecțiilor și recomandărilor analiza impactului de reglementare la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 20/2009 privind prevenirea și combaterea criminalității informatice.

Extrasul din Procesul-verbal nr. 3 al ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 24 ianuarie 2023 se anexează.

Secretar general al ministerului

Serghei DIACONU